

กระทู้ถามที่ ๐๐๒ (ร.)

วุฒิสภา

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดังต่อไปนี้

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต่อยอดจากจุดแข็งของประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับหลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มียุทธศาสตร์หลัก ๔ ประการ คือ

๑. สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรม ด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์

๒. การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่

๓. ยกกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๔. เสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

โดยมีมาตรการส่งเสริมการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ๑๓ ประการ ซึ่งนโยบายเรื่องนี้เป็นเรื่องดี มีความสำคัญมากต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยเพื่ออนาคตที่ดีกว่า และยังสอดคล้องกับทิศทางการประชุมสุดยอดด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของสหประชาชาติ ครั้งที่ ๒๖ หรือ COP26 ในช่วงปลายเดือนตุลาคม - ต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔ ที่ผ่านมามีอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมืออย่างกว้างขวางจากทุกภาคส่วนในสังคม จะอาศัยกลไกของภาครัฐอย่างเดียวไม่ได้ จึงขอเรียนถามว่า

๑. การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการดังกล่าว มีรูปธรรมการดำเนินการอย่างไร

๒. มีการสร้างความเข้าใจ และสร้างความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมอย่างไร

๓. ในยุทธศาสตร์หลัก มีการระบุถึงการพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง มีรูปธรรมการดำเนินงานอย่างไร

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

อำพล จินดาวัฒนะ

สมาชิกวุฒิสภา

คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๐๒ (ร.)

ของ นายอำพล จินดาวัฒนะ สมาชิกวุฒิสภา

เรื่อง การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

ข้าพเจ้า นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้อง กรณีการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอเรียนว่า รูปแบบการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ แบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๑. กลไกเชิงนโยบาย โดยคณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ผลักดันและขับเคลื่อนเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการทำงานที่เป็นเอกภาพและเป็นการดำเนินงานที่มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

๒. กลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

๒.๑ คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG Model จัดทำแผนงานการขับเคลื่อนตามนโยบายสู่การปฏิบัติ กำหนดกลไกส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ในทุกด้าน รวมทั้งกำหนดระบบการติดตามและการประเมินผลที่มีความต่อเนื่อง โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นประธาน

๒.๒ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG Model สาขาเป้าหมายในปัจจุบันมีจำนวน ๑๑ สาขา โดยประธานอนุกรรมการเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาในด้านนั้น ๆ เช่น สาขาเกษตร คือ นายสัตวแพทย์ยุคล ลิ้มแหลมทอง สาขาความหลากหลายทางชีวภาพ คือ ศ.ดร. สนิท อักษรแก้ว ทำหน้าที่เชื่อมโยงและเชื่อมประสานระหว่างหน่วยงานในจตุภาคี เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการพัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์ กลไกเพื่อการแก้ปัญหา อุปสรรค หรือเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG

๒.๓ การขับเคลื่อนโดยหน่วยงานภาครัฐ ตามที่คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๔ ให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio - Circular - Green Economy : BCG Model) : โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นไป ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐมีการปรับแผนงานและโครงการเพื่อดำเนินการสนับสนุนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยผลการสำรวจเบื้องต้นที่ดำเนินการโดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) พบว่ามี

โครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG มากกว่า ๑๑,๐๐๐ ล้านบาท

๒.๔ การขับเคลื่อนโดยหน่วยงานภาคเอกชน ภาคเอกชนให้ความสำคัญต่อการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลอย่างมาก เห็นได้จากสถิติการออกบัตรส่งเสริมการลงทุน ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สูงถึงกว่า ๑๒๔,๐๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้ ภาคเอกชนมีการพัฒนาแพลตฟอร์ม Thailand Carbon Credit Exchange Platform เพื่อสนับสนุนการซื้อขายคาร์บอน การเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดการสูญเสีย การลดการใช้ทรัพยากร การหมุนเวียนนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงให้มากที่สุด

๒.๕ การขับเคลื่อนโดยภาคประชาสังคม มีการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น การอนุรักษ์พื้นที่ฟู ทรัพยากรชีวภาพ ได้แก่ ป่าไม้ พืชหรือสัตว์ประจำถิ่น การจัดตั้งธนาคารความหลากหลาย ทรัพยากรชีวภาพระดับชุมชน และการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมอันดีของชุมชนและท้องถิ่น

คำตอบข้อที่ ๒

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอเรียนว่า การสร้างความเข้าใจและการสร้างความร่วมมือในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม แบ่งได้เป็น ๒ ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

๑. การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG

ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG อยู่ในวงจำกัด ดังนั้น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหน่วยงานพันธมิตรต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ความรู้ สร้างความตระหนัก เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนของสังคมด้วยการดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดประชุมสมัชชา BCG : โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุมมากกว่า ๑,๖๐๐ คน และมีผู้ชมการถ่ายทอดผ่านระบบออนไลน์อีกเป็นจำนวนมาก การจัดทำเว็บไซต์ (<https://www.bcg.in.th>) เพื่อเป็นแหล่งกลางสำหรับเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ การจัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น ข่าว บทความ รายการโทรทัศน์ (The next คลื่นอนาคต ทางไทยพีบีเอส) อินโฟกราฟฟิก วิดีโอที่เกี่ยวข้องกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG เช่น ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ภายใต้โมเดล BCG และสินค้าหลากหลายแวดลอมเพื่อทรัพยากรที่ยั่งยืน และคลิปสั้นเพื่อให้ความรู้ พร้อมตัวอย่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้โมเดล BCG

๒. การสร้างความร่วมมือเพื่อการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นการผนึกกำลังของจตุภาคี ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน โดยมีกระบวนการสำคัญ ดังนี้

๒.๑ ความร่วมมือในระดับนโยบาย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG Model ได้เข้าไปมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

ส่งผลให้แผนปฏิบัติการ BCG และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

๒.๒ ความร่วมมือในการบูรณาการของแผนงาน ด้วยการประสานให้หน่วยงานต่าง ๆ นำเสนอแผนงาน/โครงการเพื่อการบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการ BCG เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒.๓ การขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพ เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกรมป่าไม้ ในการออกระเบียบว่าด้วยการปลูกและบำรุงป่าชายเลน การปลูก บำรุง อนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าในพื้นที่ป่าไม้ขององค์กรหรือบุคคลภายนอก พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อแบ่งปันคาร์บอนเครดิต ร้อยละ ๙๐ สำหรับองค์กรหรือบุคคลภายนอกที่เข้าร่วมโครงการ

๒.๔ การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เตรียมงบประมาณเพื่อการสนับสนุนเรื่องนี้มากกว่า ๔,๐๐๐ ล้านบาท

คำตอบข้อที่ ๓

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอเรียนว่า ยุทธศาสตร์ดังกล่าว มุ่งเน้นการใช้ศักยภาพของพื้นที่โดยการระเบิดจากภายใน เน้นการตอบสนองความต้องการในแต่ละพื้นที่เป็นอันดับแรก ควบคู่ไปกับการสร้างความเข้มแข็งในระดับพื้นที่ การดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความเข้มแข็งจากภายในอันประกอบด้วย “ความหลากหลายทางชีวภาพ” “ความหลากหลายทางวัฒนธรรม” และ “ความเอื้อเพื่อพ่อแม่” มาต่อยอดและยกระดับมูลค่า ในห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการให้มีมูลค่าสูงขึ้น ด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการยกระดับมาตรฐาน สร้างคุณค่าใหม่รวมถึงการนำหลักการของการเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ เพื่อการลดการใช้ทรัพยากร การดำเนินการดังกล่าวมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาที่นำไปสู่การเดินหน้าไปด้วยกัน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นการเติบโตของทุกภาคส่วนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อเพิ่มโอกาสของชุมชน และผู้ประกอบการที่อยู่ในภูมิภาคได้รับการพัฒนา รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างทัดเทียมกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการหรือแก้ปัญหาสุขภาพ ปัญหามลพิษ ยกระดับคุณภาพ ความปลอดภัยของอาหาร ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพิงแหล่งพลังงานทางเลือกในพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางในการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคให้เติบโตด้วยรูปแบบของระเบียงเศรษฐกิจ BCG โดยให้มีการกระจายระเบียงเศรษฐกิจ BCG ให้ครบทุกภูมิภาค เช่น ระเบียงเศรษฐกิจ BCG ภาคเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจ BCG ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจ BCG ภาคตะวันออก และระเบียงเศรษฐกิจ BCG ภาคใต้

๒. การนำทุนทางทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมไปสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากด้วยการนำจุดแข็งในแต่ละพื้นที่ไปสร้าง ความได้เปรียบทางการค้า (Nature monopoly) เช่น ข้าวสังข์หยด จังหวัดพัทลุง รวมถึงเพิ่มคุณค่าด้วยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ไปยกระดับคุณภาพ มาตรฐาน และการสร้างเรื่องราว (Storytelling)

๓. การใช้ทรัพยากรด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวในพื้นที่เพื่อสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชนด้วยการเน้นการพัฒนาต่อยอดและการสร้างมูลค่าเพิ่ม

๔. การพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมูลค่าสูงจากความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการยกระดับมาตรฐาน การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการจัดการวัตถุดิบเหลือทิ้งจากการผลิตให้เป็นศูนย์

๕. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เติบโตด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบบูรณาการด้วยกลไกจตุภาคี เช่น กลไกมหาวิทยาลัยสู่ตำบล อุทยานวิทยาศาสตร์ และคลัสเตอร์

๖. การพัฒนาตลาดและศักยภาพในการเข้าถึงตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ด้วยการใช้อัตลักษณ์ความคิดสร้างสรรค์ และแพลตฟอร์มการเชื่อมโยงตลาด

๗. การยกระดับคุณภาพ ความปลอดภัย และมาตรฐานของอาหารท้องถิ่น (Street food/ วิสาหกิจชุมชน) ด้วย Food machinery และมาตรฐานการประกอบการที่ดี

๘. การสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากทั้งระบบ เช่น การยกระดับประสิทธิภาพการผลิต การควบคุมความปลอดภัย ความคิดสร้างสรรค์ และระบบประกันคุณภาพ